

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף כה

ת"ש, חזקה לכהונה: כלומר מהי חזקה שעל ידה אפשר להעיד על אדם שהוא כהן? הרואה אדם שנשא כפיו בבבל יכול להעיד עליו בכל מקום שהוא כהן, לפי שיש שם בית דין קבוע שבזדקים שנושאי הכפיים אכן כהנים, אבל אכילת תרומה אינה חזקה בבבל, לפי שהיא מדרבנן (= בחו"ל התרומה רק מדרבנן) ולא מקפידים עליה כ"כ.

וכן **אכילת חלה בסוריא**, כלומר אם הוא היה אוכל חלה בסוריא הוא בחזקת כהן, לפי שהתנא של הברייתא סובר שבסוריא חיוב הפרשת חלה הוא מדאורייתא.

וכן **חילוק מתנות**, כלומר אם הוא היה לוקח את הזרוע הלחיים והקיבה משחיטת בהמה טהורה בערים הגדולות שיש שם שווקים הוא בחזקת כהן, לפי שיש שם הרבה עוברים ושבים המכירים אותו, ואם הוא לא היה כהן הוא לא מעיז לקחת. *(זרוע לחיים וקיבה הם מ'מתנות כהונה').*

לא, לתרומה: כוונת הברייתא שנשיאות כפיים היא חזקה לעניין שהוא יכול לאכול תרומה ולא לעניין יוחסין.

והא דומיא דאכילת חלה קתני: והרי נשיאות כפיים היא חזקה בדומה לאכילת חלה, שכשם שאם ראוהו אוכל חלה זוהי חזקה ליוחסין (= שהרי חלה היא בעצמה 'תרומה' והרי הוא כבר הוחזק בה שהרי הוא אוכל חלה), כך נשיאות כפיים היא ליוחסין.

לא, אכילת חלה גופא לתרומה: אף אכילת חלה בסוריא היא חזקה לעניין שהוא יכול לאכול תרומה ולא ליוחסין, לפי שהברייתא סוברת שאכילת חלה בזמן הזה היא מדרבנן ותרומה מדאורייתא, ומי שהוחזק לאכול חלה מדרבנן מעלים אותו לתרומה דאורייתא (משום שאם הוא לא היה כהן לא היו נותנים לו חלה, גזירה משום תרומה).

וכדאפיך להו וכו': יבואר לקמן.

ת"ש... וחילוק גרנות: שחילקו לו תרומה בגורן.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

בא"י: כלומר חילוק גרנות ונשיאות כפיים הם חזקה לכהונה רק בארץ ישראל. הטעם שחילוק גרנות הוא חזקה לכהונה משום שהברייתא סוברת שתרומה בזמן הזה היא מדאורייתא, וכיון שיש עונש מיתה לזר האוכלה לכן מעלים ממנה ליוחסין. והטעם שנשיאות כפיים הוא חזקה כיון שיש שם בתי דין קבועים שבדקים.

ובסוריא וכל מקום ששלוחי בית דין מגיעים להודיע שקידשו את החודש, רק נשיאות כפיים היא ראיה לכהונה לפי שיש שם בית דין קבוע (המקבל את שליחות קידוש החודש) שבדק, אבל חילוק גרנות אינה ראיה לפי שהברייתא סוברת שהתרומה שלהם היא מדרבנן.

דאמר רב הונא בריה דרב יהושע: מצאתי את רבנן בבית המדרש וישבו ואמרו: אפילו לסובר שתרומה בזמן הזה היא מדרבנן הרי שחלה היא מדאורייתא, שהרי בשבע שנים שישראל כבשו את הארץ ובשבע שנים שחילקו אותה ביניהם התחייבו בחלה ולא התחייבו בתרומה ומעשר, לפי שחייב הפרשת חלה תלוי בכניסתם לארץ ואילו תרומה ומעשר תלויים בכיבוש וחלוקת הארץ. ומכאן יש להוכיח שחלה בזמן הזה מדאורייתא שהרי היא לא תלויה בישיבה בארץ, וא"כ אף בזמן הזה שישראל לא יושבים על אדמתם ופטורים מתרומות ומעשרות הם חייבים בחלה.

ואמינא להם אנא: רב הונא ענה להם: אדרבה, אפילו לסובר שתרומה בזמן הזה מדאורייתא הרי שחלה מדרבנן, שנאמר לגבי הפרשת חלה **"בְּבִאְכֶם אֶל הָאָרֶץ"**, דהיינו רק כשתבואו כולכם לארץ אתם חייבים בחלה, וכשהעלה עזרא את בני ישראל מבבל לארץ ישראל לא עלו כולם ורובם נשארו בבבל, וא"כ חלה בזמן הזה דרבנן. (זוה מה שהגמ' אמרה למעלה 'וכדאפיך להו רב הונא בריה דרב יהושע לרבנן' כלומר שאמר הפוך ממה שהם אמרו).

ת"ש חזקה לכהונה... ועדות: 'עדות' כלומר אם באו עדים והעידו שהוא כהן. הגמרא מיד מקשה הרי 'עדות' אינה נקראת 'חזקה'? ומבארת שלכאורה כוונת הברייתא שנשיאות כפיים חשובה כמו עדות. דהיינו כמו שאם העידו שהוא כהן הוא נחשב כהן גם ליוחסין, כך גם בנשיאות כפיים הוא כהן גם ליוחסין.

עדות הבאה מכח חזקה כחזקה: כוונת הברייתא 'עדות' על חזקה שהוא כהן – ועדות זו נחשבת לחזקה לכהונה. דהיינו אנו מתייחסים אליה כאילו בעצמנו ראינו את החזקה, ומאכילים אותו בתרומה על פי חזקה זו. אמנם עדיין לא מעלין אותו ליוחסין.

כי ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי: והעיד על אחד שיש לו חזקה שהוא כהן, בגלל שהוא קרא הראשון בתורה שהיא העלייה השייכת לכהן. אמר לו רבי אמי: מי אמר שהוא עלה בתור כהן, אולי הוא עלה בתור אדם גדול בתורה? [כאשר יש כהן עם הארץ וישראל תלמיד חכם, התלמיד חכם קודם לכהן. - ריטב"א].

אמר לו האיש: אחריו עלה לוי לתורה, ואילו הוא היה ישראל לא היה עולה אחריו לוי. משום שאם אין כהן בבית הכנסת (או שהוא עם הארץ ויש ישראל גדול בתורה) 'נתפרדה החבילה' ולא מעלים יותר את הלוי.

ההוא דאתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי: והעיד על אחד שהוא לוי וצרך לתת לו את ה'מעשר ראשון', כי הוא עלה שני לתורה. ולא היה זה בגלל שהוא היה גדול בתורה - כי לפניו עלה הכהן, ואילו הוא היה ישראל לא היו מעלים אותו שני אלא שלישי, כי כשיש כהן ואין לוי מעלים כהן גם במקום לוי.

ההוא דאתא לקמיה דריש לקיש: ריש לקיש לא הסתפק בכך שהוא ראה אותו קורא ראשון, והוא שאל את העד: 'ראית (- כגירסת התוס' ר"ד) שחילק על הגורן?' כלומר ריש לקיש סובר שרק אם יש עדות שהוא קיבל תרומה בבית הגרנות מחזיקים אותו לכהן. אמר רבי אלעזר לריש לקיש: וכי בעיר שאין בה שדות תבואה ולא גורן אין חזקת כהונה?

זימנין: לאחר זמן ריש לקיש ורבי אלעזר ישבו לפני רבי יוחנן והגיע אותו סיפור לפני רבי יוחנן. שאל ריש לקיש את העד: האם ראית שהוא חילק על הגורן?

הדר חזייה לרבי אליעזר בישות: הסתכל ריש לקיש על רבי יוחנן בעין רעה, כי הוא הבין שהוא שמע כבר את הדברים מפי ריש לקיש והוא לא אמר לו אותם אז בשמו, ולכן ריש לקיש לא קיבל אותם אז. הוא אמר לרבי אלעזר: שמעת דברים מפי בר נפחא (= רבי יוחנן, שאביו היה נפח) ולא אמרת לי אותם בשמו?

רבי ורבי חייא: אחד מהם העלה בן על פי עדותו של אביו **לכהונה**. ואחד העלה אח על פי עדותו של אחיו **ללויה**. הגמרא מוכיחה (= תסתיים) מי העלה במקרה האחד, וממילא נלמד מי העלה במקרה השני.

שבידו להאכילו בתרומה: האב הכהן באפשרותו להאכיל את בנו בתרומה שהוא מקבל, ועל מה ש'בידו' אדם נאמן, ולכן אנו מאמינים לו בזה וגם אנחנו נאכיל תרומה לבנו. אבל לגבי נישואין שאין הדבר בידו של אביו להשיאו ביחוס אינו נאמן.

(המשך בדף הבא ↓)

ורבי חיא מאי שנא בן דלא, דקרב הוא אצל אביו: רבי חייא סובר שכיון שהבן קרב אצל אביו ממילא האב לא נאמן עליו אפילו שהדבר 'בידו'. ולכן מקשה הגמרא הרי גם אח קרב אצל אחיו? ומתוצאת: מדובר שהאח הסיח את הדברים לפי תומו (ולא בכוונה להעיד בנושא), ולכן האמין לו רבי חייא.

וכמו המעשה באדם אחד שהיה מספר את זיכרונותיו.

והטבילוני לאכול בתרומה: כי ילד קטן נוגע באשפה במקום שמצויים שרצים מתים המטמאים.

והוא סיפר שלאחר שהטבילו אותו המתינו לערב בכדי שיהא 'הערב שמש'.

ורבי חייא מסיים בה: בסיפורו של אותו האיש: וחברי היו שומרים מרחק ממני בכדי לא לטמאות את התרומה שהחזקתי בידי (- על פי רש"י ב"ק). והיו קוראים אותי חברי 'יוחנן אוכל חלות' (= תרומת 'חלה').